

★
**Okuyucularımızla
Konuşma**

★
Mecmuamız hakkında okuyucularımızdan gelen iltifat mektuplarından parçalar almaya devam ediyoruz.

“Son çıkan mayıs nüshasının kapagındaki Münif Fehim’in, Fatih’in İstanbul’u zaptını tasvir eden

tablosu burada birçok arkadaşlar arasında büyük bir milli heyecan yaratmıştır. Evlerimiz ve iş yerlerimizin şeref köşesini süslemesi için bu tablonun aynı renk, aynı baskı, fakat daha büyük eb’adda tarafınızdan bastırılarak kardeşlerinize hediye edilmesini veya satılmasını diliyoruz. 8/5/1952. Adana, Marathon Limited Şirketi, Yag camisi civarı. A. Nail Kenuralp”

“Okul hayatımda en yakın arkadaşım olan “Resimli Tarih Mecmuası”, Herisi için de bana şimdiden tecrübeli dersler veren bir ağaheyimdir. O, yalnız bizim değil, her meslek erbabının, hattâ her sınıf sanat ve iş erbabının da sevgisini ve takdirini kazanmıştır. Onunla on beş günde bir konuşmak istiyoruz. 6/6/1952 İznik, marangoz Kenan Tuncer yardımcısı Halit Tosyalı”

“Resimli Tarih Mecmuası’nı ilk sayımdan beri almakta ve bu altın mecmuanın her sayısında daha güzelleşmesini takib etmekteyim. Böyle kıymetli bir mecmuayı pek çok güçlüklerle göğüs gererek bize kazandırabildiğinizden dolayı sizi tebrik ederim. Sayfalarını eksiltmeden on beş günde bir çıkarırsanız bizi daha minnettar edeceksiniz. Bu arzumun hakikat olmasını temenni ederken bu ricamda pek çok okuyucularınızın bana katılacaklarını ümit ederim. 29/7/1952, İstanbul, Robert Kotaj I. A da Erdem Tüzol”

★
Orijinal yazı ve resimlerimizin
her hakkı mahfuzdur

★

Sayı: 35 ★ Kasım 1952 ★

Cilt: 3 ★ Fiyatı 100 kr.

Her ayın başında çıkar ★ Sahibi ve umumi neşriyatı fiilen idare eden: Server R. İskit ★ İdare evi: Cağaloğlu Himayacı Etfal sokakı No. 4 ★ Posta kutusu No. 18, İstanbul ★ Telefon: 27098 ★ Fiyatı 100 kuruş, yıllık aboneliği 10, altı aylık 5 liradır ★ Bu nüsha Murat Kerem diziminde dizilmiş ve Tan Matbaasında basılmıştır ★ Kâğıt Kenan Kâğıthane-sinin, kapak baskısı Tarık Uzmen’indir.

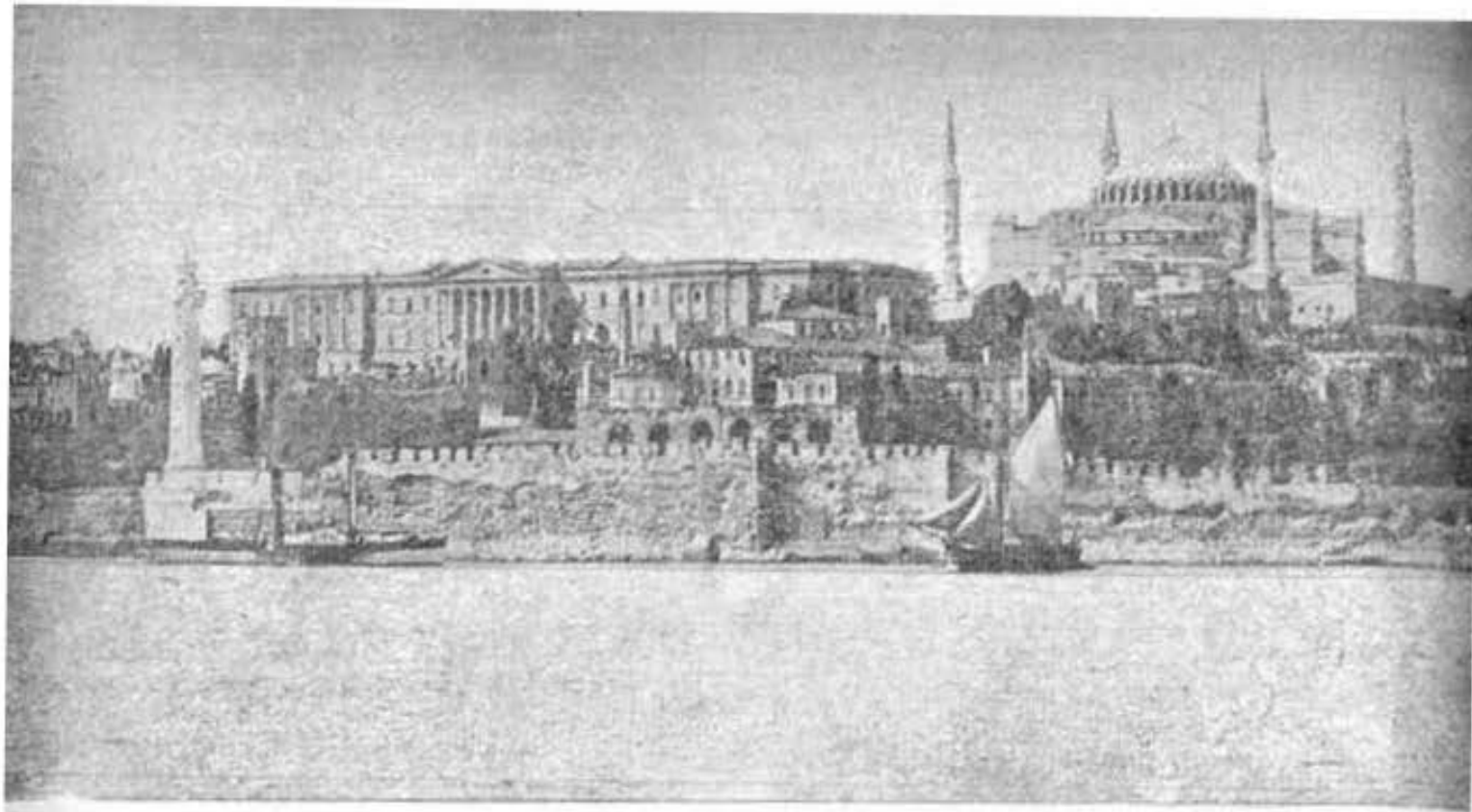
★
ACIPAYAM, AFYON, BAYBURT,
ELBİSTAN, GENÇ, GÜNEY, HAVZA,
ISPARTA, POLATLI, MADEN,
SÖRGÜN, NAZILLI’DE

YENİ BAYI ARANIYOR

Yukarıda yazdığımız şehir ve kasabalarda “Resimli Tarih Mecmuası” ile diğer neşriyatımızı satacak yeni bayiler arıyoruz. Talibolanların şartlarımızı öğrenmek üzere adresimize müracaatlarını bekleriz

★

DÜZELTME: 32 nci sayımızın 1651 inci sayfasında başlıyan “Cabir kalesi ve Türk Mezarı” bendinin 1652 nci sayfasının ikinci sütununun 28 inci satırındaki “doğru düşen”, “doğru yola düşen” olacak ve 32, 33 üncü satırları silinerek yerine: “bir halkından ibaret) Kayıhanlı kabilesidir” diye yazılacaktır. Özür dileriz.

Birinci ve ikinci Meşrutiyette Mebusan ve Ayan meclislerinin toplandığı Ayasofya'daki yanar binanın deniz tarafından görünüşü

Osmanlı İmparatorluğunda Âyan Meclisi

BİRİNCİ VE İKİNCİ MEŞRUTİYET DEVRELERİ ÂYAN
MECLİSLERİ, REİSLERİ VE ÂZASI HAKKINDA DA
OKUYUCULARIMIZA BİRAZ BİLGİ VERİYORUZ

Yazan: Nahid Sırrı Örik

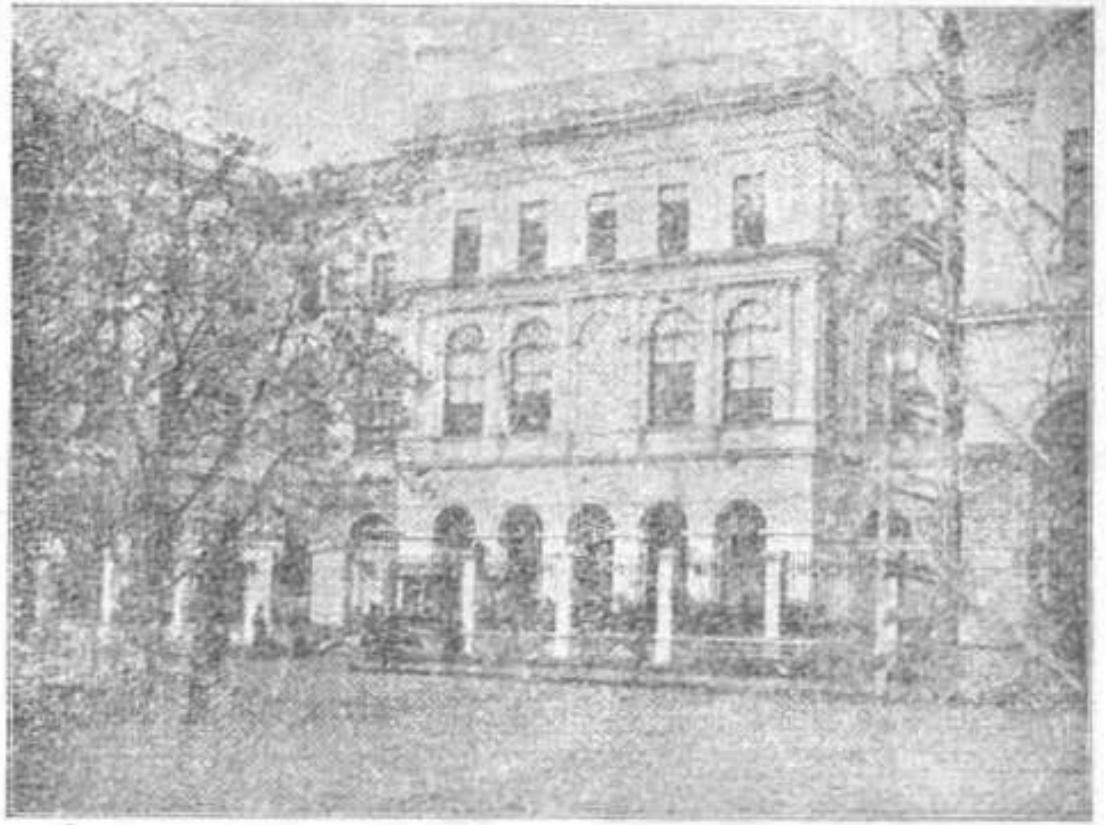
Dünya ismiyle "Teşkilâtı Esasiye" kanununda ve bugünkü adıyla "Anayasa" da bazı tâdiller vücuda getirilerek dünyanın pek çok yerinde olduğu gibi ikinci bir meclis kurulması, teşriî salâhiyetlerin cümlesine rakipsiz sahibolan Büyük Millet Meclisinin yetkilerinden bir kısmının ona devredilmesi, cumhuriyet devrinin başındanberi söylenilen, bazan da tahakkuk etmek üzere diye bildirilen haberlerdendir.

İkinci bir meclis kurulur mu ve kurulduğu takdirde hayırlı mı olur, diğer taraftan dünyanın nerelerinde ikinci bir meclis mevcuttur ve bu ikinci meclislerin salâhiyetleri ve kuruluş şekilleri arasında ne gibi farklar mevcuttur? Uzun yazıları icabettirecek olan bu konulara girmeden, sade ikinci bir meclisin saltanat devrinde âyan namıyla bizde mevcut bulunmuş olduğunu

hatırlatmak ve genç neslin hafızasında artık hiçbir akis hâsıl etmemiye başhyan bu heyet hakkında kısa bâzı malûmat vermek arzusundayım.

Âyan, Osmanlı cemiyetinin çok eski zamanlardan bilip zikrettiği bir kelime idi ve eyaletlerin daha ziyade derebeyi şeklindeki eşrafına denirdi. 1293 te, İkinci Abdülhamit saltanatının başında ve Mithat Paşa'nın sadareti sırasında ilân edilen Kanunî Esasi mucibince teşkil edilen heyetlerden birine "Heyeti Âyan", âzasına da "Âyan" adı verildi. Kanunî Esasi'nin dört maddesi de bu âyanın mahiyetini, hak ve salâhiyetlerini tarife tahsis olunmuştu. Bu maddelere göre, âyan, hükümdar tarafından kaydı hayat olarak tâyin olunuyorlardı ve sayıları mebusanın üçte birini aşmamak icabediyordu. Altın para devrinde ha-

kikaten mühim bir miktar teşkil etmek üzere âyanın ayda on bin kuruş aylıkları vardı. Âyan olmak için kırkından aşağı olmamak icabettiği gibi vükelâhık, sefirlik, valilik, kumandanlık, patriklik gibi mühim mevkilere de erişmiş olmak lâzımdı. Bununla beraber, icabında her arzu edileenin tâyin edilebilmesi için açık bir kapı da bırakılmamış değildi. Bu açık kapı: "âsar ve ef'ali umumun

Ayasofya'daki yanık binanın ön cephesinden bir görünüş

vüsuk ve itimadına şayan ve umurı devlette hidematı memduhası mesbuk ve mütearif" sözleriydi. Bu, herkesin sırtına geçirilmesi mümkün bir manto, diğer bir ifade ile kırkına varmış herkesi içeri alabilir bir dühüliye kartı idi.

Âyanın salâhiyetlerini ve vazifelerini tarif eden bir madde: "Heyeti mebusandan verilen kavanın ve muvazene lâyhalarını tetkik ile eğer bunlarda esasen umurı diniye ve zatı Hazreti Padişahının hukuki seniyesine ve hürriyete ve Kanunı Esasî ahkâmına ve devletin tamamıyeti mülkiyesine ve vatanın esbabı müdafaa ve muhafazasına ve âdabı umumiye hâlel verir bir şey görürse mütalâasının ilâvesiyle ya katiyen veyahut tâdil ve tashih olunmak üzere heyeti mebusana lade eder" diyordu. Yani âyan, teşriî faaliyetin hâkim ve nâzımı demektir.

Bununla beraber ilk meşrutiyetin âyan heyeti tamamıyla sönük kalacak ve bir rolü olmayacaktı. Zaten müzakereleri de alevi değildi. Bir istilrat açıp ilâve edelim ki, Sultan Hamit Meclisi Mebusanı müddetsiz şekilde kapamış bulunmakla beraber Kanunı Esasîyi hükümden kaldırmamış olduğu için 93 te tâyin edilmiş âyan, bu sıfatlarını ölümlerine kadar muhafaza etmişlerdir. Hattâ, feshini takibeden aylar esnasında birkaç zat ve bu meyanda az sonra sadareti ihraz edecek olan Tunuslu Hayrettin Paşa âyan tâyin olunmuşlardır. Nettekim, meclisin henüz ikinci içtima senesinde çıkmış olup Asım Paşa isimli ve pek sönük şahsiyetli vezirin reis olarak görüldüğü ve 1295 senesinin devlet sainesinin

de âyan sayısı 37 iken 1296 senesinin devlet sainesindeki miktar 41 dir: Abdülhamid'in memleketi fiilen mutlakiyet rejimiyle idare ettiği uzun senelerde bu rakam indikçe inerek 10 temmuz inkılabı âyan olarak üç kişi ile karşılaşacaktır ve bunlardan biri, padişahın yedi kere sadarete getirmiş olduğu Küçük Sait Paşa, diğer ikisi de bir Rumla bir Ermenidir.

Âyanın ikinci meşrutiyetle birlikte ehemmiyet kazandığı söylenebilir. Bu ehemmiyetin ilk tezahürü de Sultan Hamid'in açılış nutkunda mebuslara "Meclisi Âyanın tasdikine lâyık" kanunlar çıkarılmasının temennisiyle mebuslar meclisi üstü bir teşekkül olduğunun açıkça bildirilmesi suretinde tecelli etmiş, keyfiyet de mebuslar arasında ciddi bir infial husule getirmiştir. Kaydı hayat şartıyla yüz lira aylık pek çok istihayı kabarttığından sayısız müracaatlar olmuş, talipler çıkmış ve bermurad olanlar elliyi bulmayıp reişliğe de 93 ten artakalma Küçük Sait Paşa getirilmişti.

Heyetin müzakereleri gene gizli cereyan ediyordu, fakat Hareket Ordusu'nun İstanbulla yaklaştığı sırada âyan ve mebusanın Ayastefanos'a, yani bugünkü Yeşilköy'e göç edip meclisi millî halinde toplanışlarında, âyanın mebuslara üstünlüğü meclisi millîye âyan reisinin başkanlık etmesiyle de sabit olacak ve Sultan Hamid'in hal'i kararına tek bir âyan, Yorgiyadis Efendi isimli Rum itiraz edip bir tek âyan, Faik Bey de rey sırasında ayağa kalkmak kudretini bulamamak suretiyle iştirak etmiyecekti. Müzakereleri idare edip meclisi hal'e davet eden reis, yani Sultan Hamit devrinden

İKİNCİ ABDÜLHAMİT ZAMANINDA BİRİNCİ MEŞRUTİYET AYAN
MECLİSİNİN AZASINDAN BAZILARI

Yukardan birinci sıra, soldan sağa: Derviş Paşa, Mustafa Nuri Paşa, Tahir Efendi, Şeyhülislâm Esat Efendi, Yorgaki Efendi. İkinci sıra; Ahmet Celâl Paşa, Davışon Efendi, Kostaki Antopolos Efendi, Servişon Efendi, Tevfik Bey. Üçüncü sıra; Rıza Paşa, Emin Bey, Ethem Paşa, Halim Paşa, Server Paşa. Dördüncü sıra; Marko Paşa, Arifi Paşa, Sami Paşa, Ahmet Hilmi Efendi, Emin Efendi

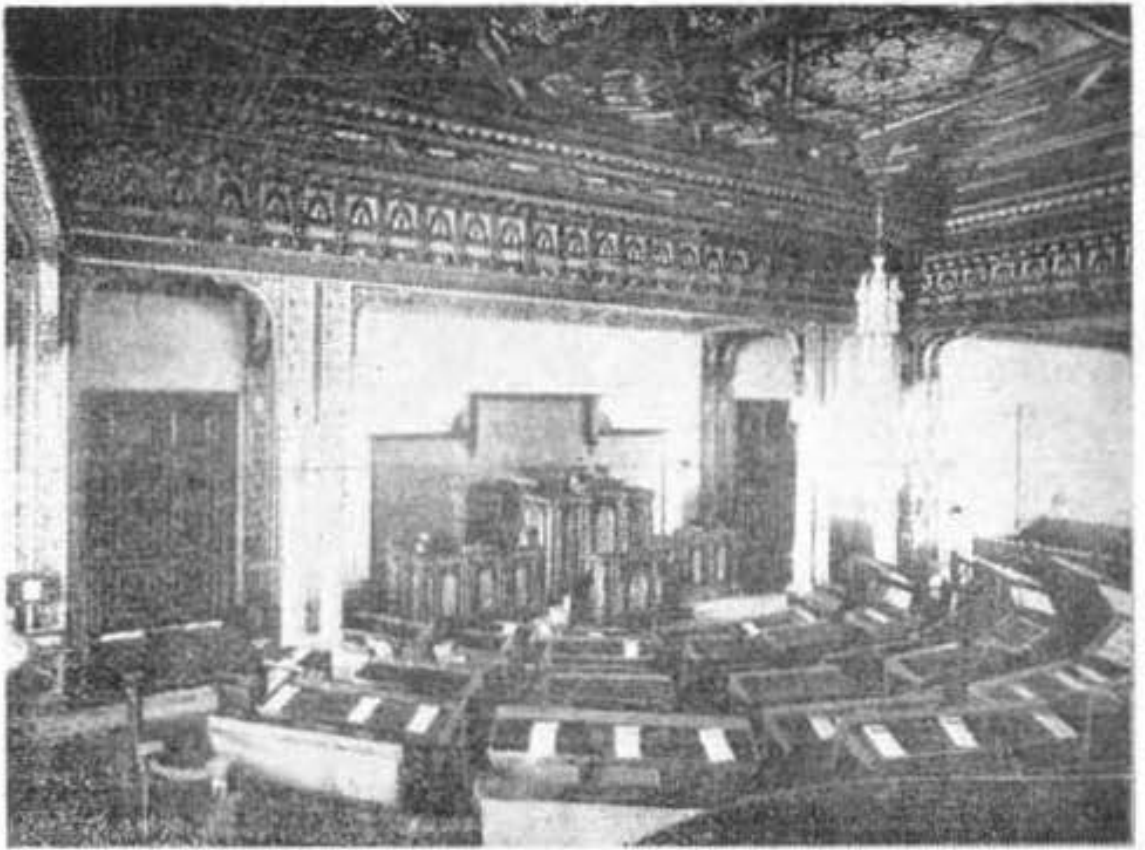
yedi sadrazamlık ve mühim bir servetle intikal etmiş bulunan Küçük Sait Paşa ise bu işi pek rahat bir şekilde yapmıştı.

Saltanatın ilgasına kadar âyan mebusan-dan ayrılamıyacak, ve Siyamlı meşhur yapışık hemşireler gibi çok kere ayrı havalara tâbi bulunmakla beraber tek binada kalacak, A-yasofya'da sonradan yanan Adliye Nezareti binası içindeki kısımdan yanan Çırağan Sarayına, oradan da

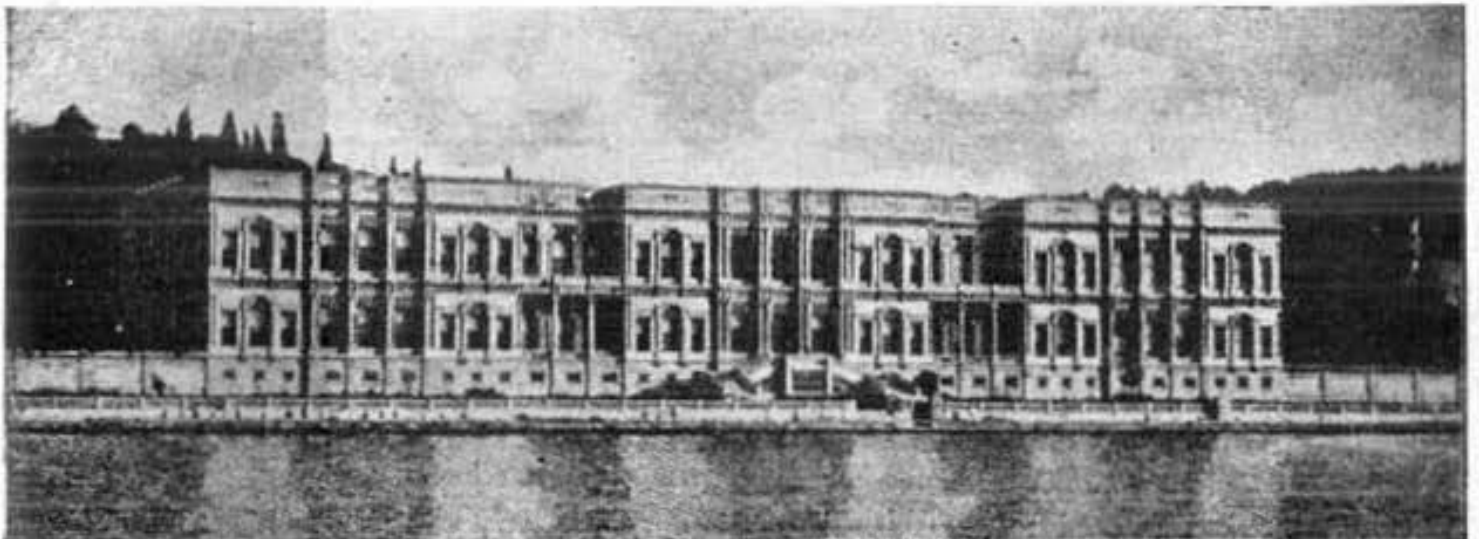
bilâhare yamp bu defa yeniden yapılmakta bulunan Fındıklı sarayına kadar mebuslarla hep aynı çatı altında yaşıyacaktı. 1908 sonlarında seçilen ve zaten sayısı düşük olan âyandan bir kısmını ecel alıp götürmiye başladığından, 1910 dan itibaren birkaç kere de Müslüman ve Hıristiyan bir hayli yeni âyan tâyin edilecekti ki bunlardan en kabarık liste Damat Ferit Paşa zamanına tesadüf etmiş ve İtilâfçılar İttihatçı çoğunluğuna galip çıkarmak gayesini gütmüştü.

Âyan heyetinin Mebusan Meclisine tekdâdüm etmesine rağmen kendisinin bazı haklara sahipliği de tereddüt ve münakaşa mevzuu kalıp hükümeti iskata hakkı o-

lup olmadığı bunların başında geimekteydi. Netekim, Mebusan Meclisi bu hakkını hiç değilse bir kere kullanıp, Kıbrıslı Kâmil Paşa'yı ademi itimad reyini vererek iskât etmişken, Âyan hiçbir nazırı düşürmiye teşebbüs etmiyecekti. Meclisi Mebusan reisliğinde istiskal edilip Sultan Reşad'ın âyan yaptığı eski ittihatçı Ahmet Rıza Bey Birinci Dünya Savaşı sıralarında muhalefetin son mümessili vaziyetine girdiği ve hitabet kürsüsünden bazan hayli cüretli tenkitlere giriştiği halde o da böyle bir iddia ileri sürmiye kalkışmadı. Henüz harbler devri başlamadan önce Damat Ferit Paşa'nın saltanat hukukunun genişletilmesi tezini müdafaa eden lâyihasını âyanın en cüretli ha-

Çırağan Sarayı'nda Ayan Meclisi ictima salonu

Ayasofya'daki bina yandıktan sonra Mebusan ve Ayan meclisleri binası olan Çırağan sarayı

reketlerinden biri saymak caizdir. Buna mukabil, İttihat ve Terakkinin bazı müfrit zümrelerinde de âyanın kaydı hayat şartıyla padişah tarafından seçilmesi aleyhinde fikirler ileri sürülerek hiç değilse bir kısım âza için milletin intihabına müracaat edilmesi hususunda kuvvetli temayüller görünecek, fakat bu temayüller her hangi bir neticeye varmayacak ve Âyan heyetine taallük eden maddelerinden Kanunı Esasi sonuna kadar hiçbir değişiklik kaydetmiyecekti.

Osmanlı İmparatorluğunu terkibeden çeşitli unsurların çokluğu âyanın bünyesinde de kendini göstererek Müslüman azınlıklarının yanında Rum'dan Musevi'ye kadar her din ve ırktan âza bulunmuş ve Balkan mağlûbiyetiyle Rumeli vilâyetleri elden çıkınca Bulgar, Sırp ve Ulah azınlıklarına mensup üç Âyan âzası heyetle alâkasını kesmişti. Fakat Arnavut ırkına mensup bulunanlar esasen Osmanlı devletinin pek yüksek makamlarını ihraz etmiş olduklarından çekilip gitmiyeceklerdi, hattâ, içlerinden biri, Ahmet İzzet Paşa, hayli sonra devletin en yüksek makamına erişecek, sadrazam olacaktı.

Şu da ilâve olunmalıdır ki, ikinci meşrutiyet devrinde sırasıyla sadareti ihraz eden zatlardan, yani Küçük Sait, Kâmil, Hüseyin Hilmi, Tevfik, Hakkı, Gazi Ahmet Muhtar, Mahmut Şevket, Mısırlı Sait Halim, Talât, İzzet, Damat Ferit, Ali Rıza ve Salih Paşalardan ancak Kâmil ve Talât Paşalar âyan değillerdi ve ancak Talât Paşa mebusu. Ötekiler âyan iken sadrazam olmuş veya daha sonra âyanlığı ihraz etmişlerdir. Sadareti üç günlük bir gecikme ile

mutlakiyet devrinde kalan Avlonyalı Ferit Paşa da daha sonra âyan olmuştu.

Bugün bu eski heyetten hayatta bulunanlar var mıdır? Cumhuriyetin ilânını müteakip memleketten ayrılanlar arasında dönmemiş olanlardan bir iki kişi belki mevcuttur, fakat memleketten ayrılmamış olanlardan galiba bir teki hayatta kaldı ki, o da Damat Ferit Paşa kabinelerinin ilkinde maliye nazırlığını deruhte etmiş olan ve daha Sultan Abdülhamit devrinde Selânik ve Yemen gibi mühim vilâyetlerde valilik eden pek muhterem Tevfik Bey, bugünkü ismiyle Tevfik Biren'dir; bütün zekâ ve hafızasına sahibolup hâtıralarını yazmakla meşguldür. 1333 mali tarihini taşıyan son devlet salnamesindeki âyan sayısının 53 olduğunu da ilâve edelim.

Âyanın, az önce dediğim gibi ikinci meşrutiyetin ikinci yılından itibaren aleni olan müzakereleri "Takvimi Vekayi" gazetesi koleksiyonlarında aynen mevcuttur ve Osmanlı tarihinin hususiyetleriyle alâkalı olanlara pek çok şey öğretebileceği gibi eski konuşma lisanının zarafetleriyle birlikte tekellüfleri hakkında da pek güzel misaller arz etmektedir. Bu meyanda, hiç kimsenin "ben" ve "siz" demiyerek nefisini kastederken mutlaka "bendeniz" ve "kulunuz", hitabederken de mutlaka "zâtâlniz" veya "zâtı devletiniz" tâbirlerini kullandığı, sade ilk mektep hocahından âyanlığa yükseleveren Besarya Efendi isimli Ulah'ın bu zahmetlere katlanmadığı görülecektir.

Dikkati bilhassa celbeden bir hususiyet de, 1911 İtalya harbine kadar heyete riya-

Çırağan Sarayı yandıktan sonra Mebusan ve Âyan Meclisi'ne tahsis edilen Fındıklı'daki saray

set etmiş olan Sait Paşa zamanında müzakerelerin âdeti reis paşa hazretlerinin birer monoloğu mahiyetini arz ediyordu. Müşarîfîyle, üç hatibin birbirini takiben söz söylemesine güç tahammül ediyor, "dağılan reyleri

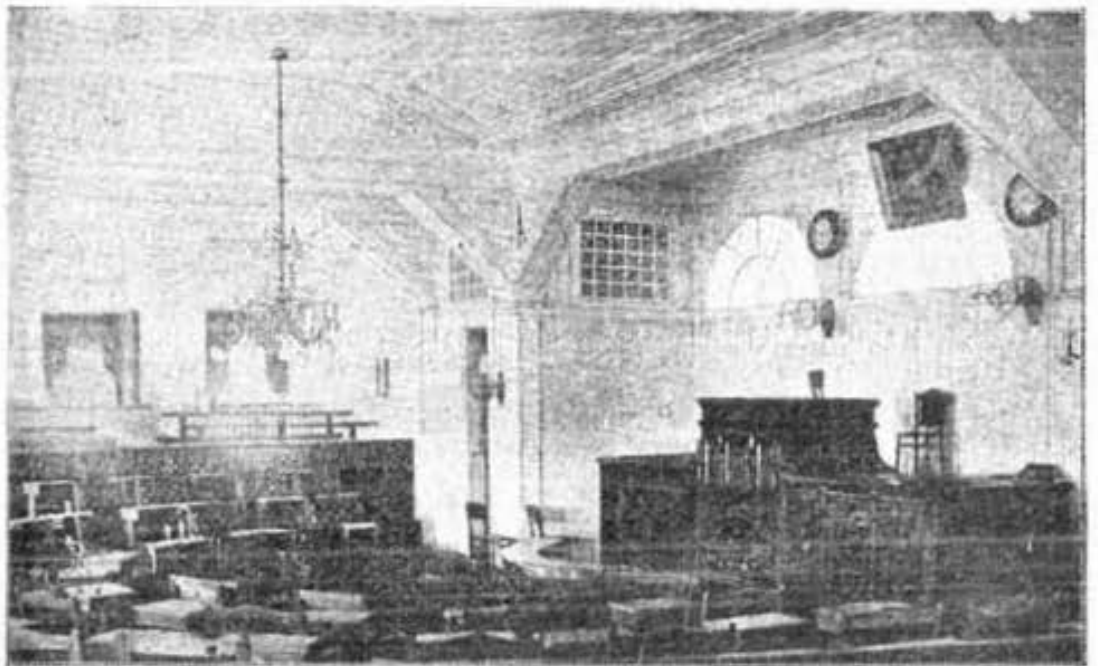
hülâsa ve muhtelif noktai nazarlara tespit etmek" bahanesiyle mütemadiyen konuşup duruyor. Zabıtlardan birinde de samimiyeti pek şüpheli ve yahut samimiyetsizliği haylice aşikâr bir tevazu nümâyişi var: İçtimalara reislik etmek üzere meclis salonuna girerek romantizmalı bacaklarını sürüye sürüye kürsüye her tırmanışında âzayı kiramin tenez-zülen kıyamından pek mahçup oluyormuş, bu âdetin terk edilmesini âdeti acıklı bir lisanla rica ediyor, fakat âza kendisine bu

hürmetin izharında asla kusur edemeyeceklerini bir ağızdan söyledikleri cihetle pek mütehassis, pek mahçup, ısrar edemiyor; Sahneyi hayalen gözümün önüne getiriyor, göçmüş bir medeniyetin en tipik bir tezahürü olarak tasavvur ediyorum. Ederken de, Sait Paşa zamanındaki bir içtimaı seyredemediğime yanyorum.

Benim samîin locasında seyredemediğim iki içtima, Birinci Dünya Savaşı sıralarında oldu, o tarihte de heyetin çehresi hayli değişmiş, biraz da tazelenmişti. Şimdi Paris büyük elçisi olan sayın Numan Menemencioğlu'nun babası Rifat Bey merhum reisti, aksak bacağıyla sürüyerek ağır ağır

Fındıklı'daki sarayın cephesi ve kapısı

Fındıklı sarayında Âyan Meclisinin içtima salonu

riyaset kürsüsünü işgal ve kalın gür sesiyle iki içtimaı da pek güzel idare etti, fakat müzakereleri hülâsa etme bahanesiyle sözü hiç uzatmadan idare etti. Bir istitrat açıp ilâve edeyim ki, bu zat kısa sürmüş bir maliye nazırından müsteşarlığa inip oradan divanı muhasebat reisliğine geçerek oradan da âyan reisliğine yükseldiğinden âyanın kıdemli vüzerâ ve müşiranının Sait, Gazi Ahmet Muhtar, Avlonyalı Ferit ve gene Sait Paşalara halef olan bu reisi biraz hafif ve şanlarına nalâyık buldukları duyulmuştu. Netekim cülûsunu müteakip Sultan Vahdettin de kendisini bir kere istiskal edip meclislerin toplanması sırasında da

İkinci Mesrutiyette Ayan reisleri (soldan) : Sait Paşa. Ferit Paşa. Gazi Ahmet Muhtar Paşa

yerine Ahmet Rıza Beyi tâyin edecekti. Şunu da ilâve etmek icabeder ki, Osmanlı İmparatorluğunun âyan reisleri arasında riyaseti esnasında en çok politikaya karışan şahsiyet Ahmet Rıza Bey olmuş, kaldı ki bu karışma netice itibariyle Damat Ferid'in sadarete gelmesine sebebiyet verdiği için de hiç hayırlı olmamıştır. Fakat keyfiyetten, yani Damat Ferid'in sadaretinden günün birinde Ahmet Rıza da pek zararlı çıkmış ve Kanunî Esasi'ye sarîh bir teca-vüz teşkil etmek üzere meclisin kapalı bulunduğunda sırada reislikten uzaklaştırılıp yeni âyan tâyin edilmiş ve tahlîfi icra edilmiş bir zat, eski mebuslardan Mustafa Asım Hoca yerine geçirilivermiştir.

Cumhuriyetin ilâniyle kaydı hayat sanılan bir şeref ve itibar, ve bir dolgun aylık, ma-zî oluyor, mükellefiyeti meclis açık oldukça şöyle bir devamdan ve uyuklyya uyuklyya bir iki saat bir köşede yer almaktan iba-

ret bir makam elden kaçıyor, âzayı kıram ihtiyar birer emekli menzilesine iniyordu: Kadere boyun eğip hepsi birer köşeye çekildiler ama içlerinden ikisi, Seyyit Beyle Abdurrahman Şeref Efendi Büyük Millet Meclisine intikal edebildiler. Fakat hele Abdurrahman Şeref Efendi Sultan Hamid'in bâlâ rûtbeli bir büyük memuru ve hattâ Damat Ferit kabinesinin dahi bir ara uzvu bulunmak itibariyle bu intikal ciddi bir başarı teşkil etmiyor değildi. Buna mukabil aynı kabineye girmiş bâzı âyan 150 likler arasında vatan dışına çıkıyor, damat bir iki âyan da cumhuriyet ilânını takibeden karar neticesinde memleketten ayrılıyordu.

Kaldı ki, bu büyük inkılâptan önce de âyan arasında feci âkîbetlere uğramış olanlar yok değildi. Bu cümleden olarak Abdülhamit Zohravî isimli Arap bir hoca müstakil Suriye dâvası güdüp imparatorluğa ihanet etmek suçıyla Birinci Dünya Savaşı sırasında Cemal Paşa'nın divanharbince idam edilmişti. Mahmut Şevket Paşa bundan epey evvel, Sait Halim Paşa hayli sonra, mütareke devrinde, birer suikasta uğrayıp ölmüşlerdi. Gene mütareke devrinde Ermeni azınlığına mensup bir âyan, yani Azaryan Efendi Beyoğlu'ndaki evi yanarken kurtulamayıp kül olarak can vermişti, ve nihayet, 1908 âyanından biri, yani İkinci Abdülhamit devri başlarında müstakil bir Kürdistan kurmak sevdasiyle isyan etmiş olan Şemdinanlı Şeyh Ubeydullah'ın oğlu

Ahmet Rıza Bey

Mustafa Asım Efendi

Abdülkadir Efendi cumhuriyetin ilânından bir müddet sonra vukua gelen Şeyh Sait isyanında mesuliyetine hükmedilip asılarak bu kara talihliler listesine sonradan katılacaktı.

Tek bir namzedin memuriyetinin ise hükümdarın emrine rağmen hükümetçe ıcrâ edilmediğini, garip bir tesadüf olarak bu namzetin de meşrutiyetin banisi sayılmak icabeden Mithat Paşazade Ali Haydar Mithat Bey olduğunu ilâve edelim. Kendisini Sultan Hamit âyan yapmak istediği halde yaşı kırkı bulmamış olduğu için Sadrazam Kâmil Paşa iradeyi geri çevirtmiş ve bunun haricinde nice zevat birer hânî edinmek sayesinde kanunun "âsar ve ef'âlî umumun vüsuk ve itimadına şayan" şeklindeki açık kapısından, eski tâbirle fürceyabı dühul olmuş, yâni, sözün türkçesi, kapağı âyana atabilmiştir. Kaldı ki fürceyabı

dühul olamıyanların, beyhude etek öpmekle vakit öldürenlerin listesi galiba binlere bağlı olmuştur. Bunlardan bilhassa birinin, 1908 den başhyan namzetliği sona kadar devam edenlerden birinin de âdetâ bir darbimesel ve bir nevi tarih işareti haline gelmiş olduğunu duymuştum. Bu ebedî namzet, Abdülhamit devrinde Osmanlı Bankasında mühim bir mevki işgal etmiş ve rivayete göre hayli dile gelmiş ve getirmiş olan madamasının Lüksü ile meşhur Panciri Bey isimli bir Rumdu. Kendisini yıllarca atlatmış ve avutmuş olan Talât Paşa merhum da olmayacak şeyler istiyen, verilmez mansıplar talebeden kimselere:

— Üzülme, işini yapacağım, Panciri Beyin âyanlığından sonra hemen senin tâyinin geliyor!

— Sözlerini bazan ciddi ciddi, bazan kahkaha ile gülerek söylermiş...

